

Bevarandeplan för Natura 2000-område HÖGESTADS MOSSE

SE 0430114

pSCI beslutat av Regeringen december 1998

SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12

Bevarandeplan kungjord av Länsstyrelsen i Skåne län 2005-12-16.

Kommun: Ystad
Läge: 2 km väster om Högestad kyrka
Markägare: enskilda
Areal: 79,4 hektar

Högestads mosse är förutom ett Natura 2000-område också;

- Naturreservat sedan 1961.
- Av högsta naturvärde enligt Våtmarksinventeringen, Ängs- och hagmarksinventeringen och länets naturvårdsprogram
- Del av område som är av riksintresse för naturvården (Sjöbo Ora - Fyledalen - Nybroån med biflöden)
- Del av område som ingår i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (Baldringe-Örup-Bollerup-Ö.Ingelstad-Ullstorp).

Vad betyder Natura 2000?

Natura 2000-områdena ska bidra till att skyddsvärda naturtyper och arter får ett långsiktigt bevarande. Att en mark brukas på ett lämpligt sätt är i många fall en förutsättning för att skyddsvärda naturtyper och arter ska kunna bevaras. Bevarandeplanen ska peka ut naturvärdena för ett område och beskriva vad som krävs för att värdena långsiktigt ska finnas kvar.

NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000

Områdets naturtyper (se tabell nedan samt bilaga 1) konstaterades vid fältbesök 2004-08-24. Arealerna kompletteras när digitaliseringen slutförts.

Tabell 1. Högestads mosse naturtyper med arealer 2004, Natura 2000-arter samt Natura 2000-koder inom parentes.

Naturtyp	Areal (ha)
*Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270)	15,9
Fuktängar med blåtåtel eller starr (6410)	31,8
Högörtängar (6430)	1,6
Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	4,8
Rikkärr (7230)	0,4
Totala arealen naturtyper:	54,5
*= prioriterad naturtyp enligt Natura 2000	
Art	
Kalkkärrsgrynsnäcka - <i>Vertigo geyeri</i> (1013)	
Större vattensalamander - <i>Triturus cristatus</i> (1166)	

BEVARANDESYFTE OCH BEVARANDEMÅL

Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla ovan nämnda naturtyper i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

För Högestads mosse innebär detta följande bevarandemål:

HABITAT

Areal

- Arealerna av habitat ska bevaras eller utökas. Undantaget högörtängar som ska minska och övergå i fuktängs- eller kärrhabitat. Preciserade arealmått anges när materialet digitaliserats.

Struktur och funktion

- För kärr-, gräsmarks-, högört- och fuktängshabitaten gäller att de ska vara så välhövade att ingen för florans och faunas skadliga förnaansamling eller igenväxning sker på sikt.
- Hydrologin ska vara intakt i området. Försumpning tillåten så länge den gynnar de typiska och rödlistade arterna i området som är knutna till habitatens i området.

Typiska arter

- För gräsmarkshabitaten ska de typiska arterna jordtistel, brudbröd, jungfrulin, backnejlika, backsippa, backtimjan, skallror (*Rhinanthus spp.*) nattviol, m.fl. öka sin spridning i gräsmarkerna. Störnings- och kulturpåverkansindikatorerna åkertistel, brännässla, hundäxing ska minska sin spridning och frekvens.
- För kärr-, högört- och fuktängshabitaten ska följande typiska arter finnas med långsiktigt livskraftiga populationer i området: kåltistel, ängsruta, smörboll, nickskära, hirsstarr, ängsnycklar, majnycklar, tagelsäv, stor ögontröst, sumpmåra, trubbtåg, vildlin, stagg, slätterblomma, kärrspira, tätört, majviva, kärrsälting, vattenklöver, m.fl.
- Uppföljningsbara mått och slutligt urval av typiska arter fastställs efter basinventeringen genomförs.
- Övriga rödlistade arter ska finnas med långsiktigt livskraftiga populationer i området

ART

Kalkkärrsgrynsnäcken ska finnas kvar i en långsiktigt livskraftig population och ges möjlighet till vidare spridning utanför området. Uppföljningsbara mått kompletteras efter basinventeringen.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

BESKRIVNING

Områdesbeskrivning

Området upptas till största delen av fuktäng och kärrmark i vilket fastmarksuddar skjuter ut som låga, väl markerade kullar. I den norra delen samt i de fuktiga, mellersta delarna av området är igenväxningen långt gånge i vissa delar med högvuxen ungträdsvegetation. Omkringliggande områden med blötare mark är igenväxande och bitvis dominerade av bladvass. Ett flertal vattenfyllda torvgravar finns i den södra delen av området. Hela området är utdikad med ett fåtal fungerande diken. Hela området med undantag för den norra delen betas med nötkreatur.

Naturtyper

Gräsmarkshabitaten är av artrik rödvensgräsmarks-typ med övergångar både mot de torrare ängshavregräsmarkerna i vissa sluttningar och i flertalet fall med övergångar mot kalkfuktängs- resp

lågstarrgräsmarkstyper. Liten kulturpåverkan finns i stora delar av området med insådda grässorter som engelskt rajgräs och störningsindikatorer som åkertistel.

De fuktiga och blöta habitaterna är mosaikartat utbredda med övergångsformer mellan varandra. Hävden är svagare i dessa habitat och igenväxningen fortskrider. Området har en rik grod- och kräldjursfauna med de för området typiska arterna lövgroda, lökgroda, större och mindre vattensalamander.

Natura 2000-arter

Kalkkärrsgrynsnäcken finns i området. Status okänd. Större vattensalamander förökar sig i området.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR GYNNSAM BEVARANDESTATUS

Fortsatt hävd och bevarade hydrologiska och markkemiska förhållanden.

Enligt områdets skötselplan ska fyra diken ”underhållas”. Även om en viss ”försumpning” av området kan tillåtas enligt bevarandemålen (se ovan) så kan underhåll av diken ske när det krävs för att kunna hävda området med bete och slätter. Rensning bör därför ske på ett sådant sett att områdets hävd kan fortgå. Innan rensning av diken ska samråd med länsstyrelsen ske.

Ett nära samarbete mellan berörda myndigheter och den som äger eller brukar en mark är en av de viktigaste förutsättningarna för att ett områdes värdefulla livsmiljöer och arter ska finnas kvar.

Ytterligare information om naturtyper och Natura 2000-arter i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledning under rubrikerna ”Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus” och ”Ekologiska krav”. Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

RISK FÖR SKADA

De största riskerna för områdets naturtyper/Natura 2000-arter är:

- Igenväxning
- Sambetning av naturbetesmark och kulturbetesmark
- Luftföroreningar
- Förändrade hydrologiska förhållanden, där största risken är dräneringsinsatser eller dikesrensningar som riskerar att torrlägga fuktiga-våta habitat.

Ytterligare information om naturtyper och Natura 2000-arter i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledning under rubriken ”Hotbild”. Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

BEDÖMNING AV BEVARANDESTATUS 2004

Vid fältbesök konstaterades bevarandestatusen för områdets naturtyper (se tabell nedan). Bevarandestatus för arterna ej kontrollerad i fält.

Tabell 2. Bevarandestatus 2004 för områdets naturtyper och Natura 2000-arter.

Naturtyp	Bevarandestatus
*Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270)	Gott bevarande
Fuktängar med blååtäl eller starr (6410)	Gott bevarande
Högörtängar (6430)	Gott bevarande
Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	Gott bevarande
Rikkärr (7230)	Gott bevarande
*= prioriterad naturtyp inom Natura 2000	
Art	
Kalkkärrsgrynsnäcka - <i>Vertigo geyeri</i> (1013)	Mycket gott bevarande
Större vattensalamander - <i>Triturus cristatus</i> (1166)	Gott bevarande

SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Markägare har rätt till ersättning om tillstånd inte kan ges och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Mer information finns i Naturvårdsverkets broschyr "Natura 2000 Värdefull natur i Sverige" och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Skydd

Området är i sin helhet skyddat som naturreservat. Skötselplanen är av äldre modell och behöver uppdateras. I skötselplanen bör överenskommas med markägaren hur skötseln ska genomföras för att nå bevarandemålen.

Bevarandeåtgärder

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller de som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen. Mer information om regler, ansvar och ersättningar i samband med Natura 2000 finns i Naturvårdsverkets broschyr "Natura 2000 Värdefull natur i Sverige" och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Inom området finns fyra diken som enligt skötselplanen ska underhållas. Detta innebär rensning på ett sådant sätt att områdets hävd ska kunna fortgå samt för att hålla tillbaka områden med högörtäng till förmån för naturtyperna fuktängar med blååtäl eller starr (6410) och rikkärr (7230). Rensningen av områdets diken räknas som en del av områdets skötsel och förvaltning och undantas därmed från tillståndsplikten (enligt Natura 2000) under förutsättning att samråd sker med länsstyrelsen innan rensning.

Restaureringsåtgärder

Minska bladvassens, videsnärens och övrig igenväxningsvegetations utbredning.

Återuppta hävden i norra delen av området.

Indela betesmarken så att kulturbetesmarker och naturbetesmarker i största möjliga mån inte sambetas.

Insatserna bör specificeras till utformning och omfattning i en reviderad skötselplan för området.

Löpande skötsel

Fortsatt bete kompletterat med sensommarslätter alt vinterröjning i de blötare partierna som inte betas effektivt

Viktigt att tänka på

Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra.

När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsvårdsstyrelsen kontakta.

UPPFÖLJNING

1. Kontroll av naturtypernas struktur, funktion och typiska arter vart 5-6 år.
2. Kontroll av Natura 2000-artens förekomst och dess livsmiljöns struktur och funktion vart 5-6 år.
3. Sammanställning och utvärdering av skydd samt meddelade tillstånd mm.

ÖVRIGT

Bevarandeplanen gäller tills vidare. Bevarandeplanen kommer att revideras om ny kunskap ger anledning till det.

REFERENSER

- Artdatabankens Artfaktablad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.
- Artdatabanken information till Länsstyrelsen i Skåne län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Länsstyrelsen i Malmöhus län (1979). Skötsel- och dispositionsplan för naturreservatet Högestads mosse. Upprättad av SVS i september 1974.
- Länsstyrelsen i Skåne län (1997). *Från Kullaberg till Sandhammaren naturvårdsprogram för f.d. Malmöhus län*. Miljöenheten, naturreserusfunktionen.
- Länsstyrelsen i Skåne län (2003), Information lagrad i Kartongen (GIS-skiktsgруппerna Miljö resp. Lantbruk)
- Naturvårdsverket (2003). Art- och naturtypsvisa vägledning. Publicerade på <http://www.naturvardsverket.se/>.
- Naturvårdsverket (1997), *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*.
- Nordiska Ministerrådet (1999), *Markanvändning och vegetation i nordiska odlingslandskap*. TemaNord Miljö 1999:555.
- Nordiska Ministerrådet (1998). *Vegetationstyper i Norden*. (ed. Lars Pålsson). TemaNord Miljö 1998:510. Nordiska Ministerrådets sekretariat.

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Rödlistade arter

Upprättad av Länsstyrelsen i Skåne län
Planförfattare: Johan Niss
Senast reviderad 2005-12-09 av Johan Niss

Bilaga 2: Rödlistade arter Högestads mosse - äldre fynduppgifter (1960-1989) inom parentes.

	Hotkategori	Namn	Vetenskapligt namn
FUKTÅNGS-, KÄRR- OCH HÖGÖRTSHABITAT (6410, 6430, 7410 OCH 7230)			
- Kärlväxter	NT	Majnycklar	<i>Dactylorhiza majalis*</i>
	EN	Stor ögontröst	<i>Euphrasia rostkoviana ssp. rostkoviana*</i>
	VU	(Honungsblomster)	<i>Herminium monorchis*</i>
	NT	Blåttåg	<i>Juncus inflexus*</i>
	NT	Trubbtåg	<i>Juncus subnodulosus</i>
	EN	(Kärrnocka)	<i>Tephrosia palustris*</i>
- Mollusker/snäckor	NT	(Kalkkärrsgrynsnäcka)	<i>Vertigo geyeri*</i>
- Grod- och kräldjur	NT	Lövgroda	<i>Hyla arborea*</i>
	NT	Lövgroda	<i>Pelobates fuscus**</i>
- Insekter/skalbaggar	NT	(Kärrspirejordloppa)	<i>Longitarsus holsaticus*</i>
- Fåglar	VU	Småfläckig sumphöna	<i>Porzana porzana*</i>

Rödlistning utifrån klassning 2004.

EN - starkt hotad

VU - sårbar

NT - missgynnad

*Tillägg till Natura 2000 databasen, Artdatabanken

**Tillägg till Natura 2000 databasen, Länsstyrelsen

2005-11-25 Johan Niss